

PRISTUPI MALOLJETNICIMA BEZ PRATNJE NAKON ODREĐIVANJA NJIHOVOG STATUSA U EU-U I NORVEŠKOJ

INFORMATIVNI LETAK EMN-a

Između 2014. i 2017., oko **219.575** maloljetnika stiglo je u EU i Norvešku bez pratnje, to jest bez roditelja ili druge odrasle osobe koja je za njih odgovorna, kako bi tražili azil. Osim toga, barem **48.591** maloljetnika stiglo je bez pratnje iz drugih razloga¹, iako je broj onih izvan sustava azila i dalje nepoznat.

Ovaj Informativni letak sažima rezultate studije EMN-a istog naziva, kojom se istražuje situacija s maloljetnicima bez pratnje (MBP-ova) **kojima je odobren boravak ili izdano rješenje o povratku u zemlju podrijetla**, kao i pristupi koje

su države (članice) usvojile u vezi s njihovom integracijom i vraćanjem tijekom 2014.-2017. Studija također istražuje kako su države članice postupale s MBP-ovima koji se nisu odmah mogli vratiti u zemlju podrijetla ili koji su napunili 18 godina, kao i slučajeve nestanaka MBP-ova. U razmjeru koji je moguć, studija prikazuje usporedive podatke o broju maloljetnika bez pratnje koji su trenutno prisutni u državama (članicama) ili bili u njima prisutni tijekom razdoblja 2014.-2017., nadopunjujući ih s nacionalnim statističkim podacima, ako su dostupni.

U kontekstu EU-a, maloljetnik bez pratnje definiran je kao „državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva mlađa od 18 godina, koja je na područje države (članice) stigla bez pratnje odrasle osobe koja je za nju odgovorna prema zakonu ili praksi predmetne države (članice) sve dok takva osoba ne preuzme skrb o njemu ili njoj.“² Ovo uključuje maloljetnike koji ostanu bez pratnje nakon što uđu na državno područje države (članice).³ Nadalje, s obzirom da se punoljetnost stječe s 18 godina u svim državama (članicama), „maloljetnicima bez pratnje koji će uskoro postati punoljetni“ smatraju se maloljetnici bez pratnje dobi između 16 i 17 godina.

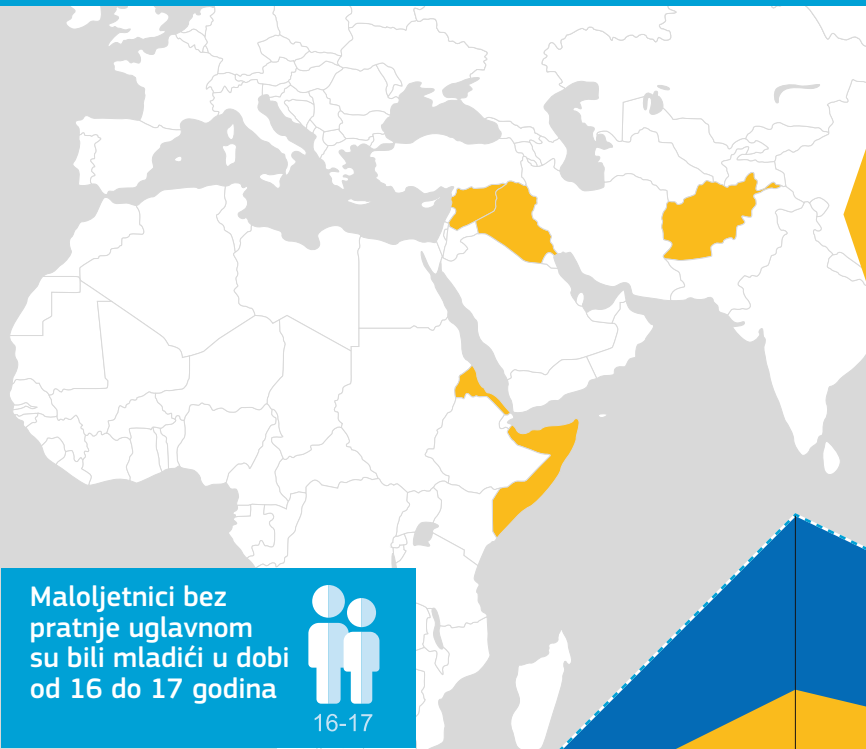
BROJ MALOLJETNIKA BEZ PRATNJE U EU-U

Teško je procijeniti broj maloljetnika bez pratnje koji se trenutno nalazi u EU-u. S druge strane, broj maloljetnika bez pratnje koji su u EU-u zatražili azil drastično se povećao tijekom 2015. godine i dosegnuo ukupni broj od 99.995 maloljetnika (povećanje od 315 % u usporedbi s prethodnom godinom), nakon čega je pao na **31.975** u 2017.⁴ **Njemačka,**

Švedska, Italija, Austrija i Mađarska primile su najveći broj zahtjeva za azil maloljetnika u EU-u tijekom razdoblja 2014.-2017. Većina ovih maloljetnika bili su dječaci (89%). Većina ih je bila dobi između 16 i 17 godina (65%), a samo manji udio je bio mlađi od 14 godina. U 2017. godini najčešće zemlje podrijetla ovih maloljetnika bile su **Sirija, Afganistan, Irak,**

- 1 Broj maloljetnika bez pratnje koji nisu zatražili azil, koji je prijavilo šest država (članica) u Studiji EMN-a iz 2017. o pristupima maloljetnicima bez pratnje nakon određivanja njihovog statusa u EU-u i Norveškoj.
- 2 Povelja EU-a o temeljnim pravima, bilješka 4, čl. 24. st. 2. Vidi također čl. 2. st. (l) Direktive o standardima za kvalifikaciju (2011/95/EU).
- 3 Rječnik EMN-a, Inačica 6.0 --https://ec.europa.eu/home-affairs/whatwedo/networks/european_migration_network/glossary/index_a_en.
- 4 Indikator Eurostat-a „Podnositelji zahtjeva za azil za koje se smatra da su maloljetnici bez pratnje, prema državljanstvu, dobi i spolu. Godišnji podaci (zaokruženi) [migr_asyuna]“ 2014.-2017. (podacima pristupljeno 25. travnja 2018.).

Maloljetnici bez pratnje koji su podnijeli zahtjev za azil u EU-u i Norveškoj u razdoblju 2014.-2017.

Pet najčešćih zemalja podrijetla

Afganistan – 82.625

Sirija – 34.205

Eritreja – 15.970

Irak – 10.975

Somalija – 10.385

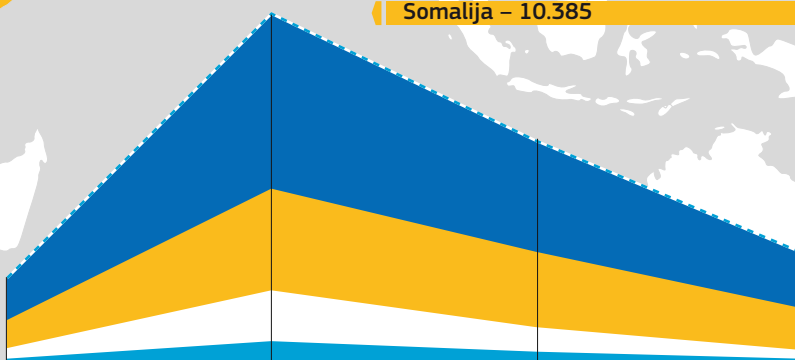
Maloljetnici bez pratnje uglavnom su bili mladići u dobi od 16 do 17 godina

16-17

Broj maloljetnika bez pratnje koji su podnijeli zahtjev za azil

	2014	2015	2016	2017
Ukupno	24 090	99 995	63 515	31 975
16 do 17 godina	16 000	58 000	43 000	24 000
14 do 15 godina	6 000	29 000	14 000	5 000
Ispod 14 godina	2 000	12 000	6 000	2 000

11% svih maloljetnika bez pratnje bile su djevojke

Pet najčešćih odredišnih zemalja:

Njemačka – 71.675

Švedska – 45.065

Italija – 22.540

Austrija – 15.500

Mađarska – 10.860

Izvor: Eurostat

S druge strane, broj maloljetnika koji su stigli u EU i nisu zatražili azil je nepoznat - iako ograničeni podaci koji se temelje na procjenama šest zemalja (članica) za maloljetnike u ovoj situaciji sugeriraju da ih je u razdoblju 2014.-2017. bilo 48.591. Općenito postoji nedostatak sveobuhvatnih i usporedivih podataka o broju maloljetnika bez pratnje koji nisu zatražili azil i broju maloljetnika bez pratnje koji su podnijeli zahtjev za azil u EU-u, kao i o ishodu njihovih zahtjeva.⁵

STATUSI KOJE DRŽAVE (ČLANICE) OBIČNO ODOBRE MALOLJETNICIMA BEZ PRATNJE

Većini maloljetnika bez pratnje koji stignu u države (članice) odobri se **status izbjeglice ili supsidijarne zaštite**, a nakon odobrenja zahtjeva države (članice) izdaju im (privremene) dozvole boravka.

Mnoge države (članice) maloljetnicima bez pratnje odobre dodatne nacionalne **alternativne ili privremene statuse**, koji su specifični za svaku državu (članicu), kao što su dozvole za boravak na temelju humanitarnih ili medicinskih razloga ili oblik individualne zaštite za maloljetnike bez pratnje koji su bili žrtve trgovanja ljudima.

MEĐUNARODNI I PROPISI EU-a O MALOLJETNICIMA BEZ PRATNJE

EU je već godinama aktivna u području maloljetnika bez pratnje. Ovo se odražava u pravnoj stečevini EU-a, koja pruža općeniti okvir za zaštitu prava djece migranata, s pratnjom ili bez nje. EU je u svoj zakonodavni i politički okvir prenijela aspekte Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima djeteta iz 1989. (KPD)⁶ i Konvencije Ujedinjenih naroda o statusu izbjeglica (Konvencije o izbjeglicama).⁷ KPD je najvažniji i gotovo univerzalno prihvaćeni međunarodni instrument o zaštiti prava djece, a Konvencija o izbjeglicama se dodatno bavi potrebom osiguranja zaštite djece, uključujući djecu bez pratnje, iz perspektive održavanja cjelovitosti obitelji.

S obzirom na područje fokusa ove studije, propisi usvojeni u sklopu Zajedničkog europskog sustava azila (CEAS) posebno su relevantni jer uključuju specifične odredbe o maloljetnicima (bez pratnje). Takvi propisi uključuju Direktivu o standardima za kvalifikaciju (COM(2016) 466, konačna verzija), ali i preinačenu Direktivu o postupcima azila (2013/32/EU), Direktivu o uvjetima prihvata (COM(2016) 465, konačna verzija) i Direktivu o vraćanju (2008/115/EZ), između ostalih. Postoji nekoliko instrumenata koji nisu propisi, a koji također pružaju smjernice za skrb, integraciju i (moguće) vraćanje maloljetnika bez pratnje, kao na primjer Program EU-a za prava djeteta iz 2006.⁸ Akcijski plan za maloljetnike bez

pratnje (2010.-2014.),⁹ Zaključci Vijeća o zaštiti djece u migraciji, Priopćenje Komisije o zaštiti djece u migraciji¹⁰ (COM(2017) 211, konačna verzija), Akcijski plan EU-a o integraciji državljana trećih zemalja (COM(2016) 377, konačna verzija) i ažurirani Akcijski plan EU-a o vraćanju (COM(2017) 200, konačna verzija).

ZAKONSKI I INSTITUCIONALNI OKVIR ZA MALOLJETNIKE BEZ PRATNJE NA NACIONALNOJ RAZINI

Općenito govoreći, cijeli niz ustanova, poput ministarstava, agencija za azil i lokalnih nadležnih tijela, odgovoran je za maloljetnike bez pratnje na nacionalnoj razini država (članica). Nadležna lokalna tijela imaju posebno važnu ulogu u pružanju skrbi i usluga u integraciji maloljetnika bez pratnje, a često i sama imaju ulogu zakonskog skrbnika. Nevladine organizacije (NVO-ovi) također imaju važnu ulogu u pružanju (dodatne) podrške maloljetnicima bez pratnje, na primjer u obliku tečajeva jezika, pravnog, socijalnog i/ili psihološkog savjetovanja i u obliku usluga koje im se pružaju nakon što steknu punoljetnost. Također, veliki broj raznih dionika uključen je u dobrovoljni povratak ili povratak maloljetnika bez pratnje, od ministarstva unutarnjih poslova i nacionalnih ureda za imigraciju, do ustanova za skrb o djeci i nevladinih organizacija.

SUSTAVI SKRBI DOSTUPNI MALOLJETNICIMA BEZ PRATNJE

Države (članice) općenito **prioritet** pružaju skrbi maloljetnika bez pratnje, koja počinje odmah, to jest i prije određivanja statusa. **Svi maloljetnici bez pratnje imaju pravo na istu skrb koju imaju sva djeca pod skrbištvom države**, iako u manjem broju država (članica) maloljetnici koji traže azil i maloljetnici koji ne traže azil mogu biti zbrinuti u drugim zasebnim ustanovama za smještaj. Slično tomu, u manjem broju država (članica), maloljetnici bez pratnje kojima je odobren status mogu biti smješteni u općim ustanovama za skrb o djeci države (članice).

SMJEŠTAJ

Diljem EU-a, **na sve maloljetnike bez pratnje se primjenjuju slični sustavi za smještaj**, neovisno o njihovom statusu. Općenito, države (članice) slijede dva različita pristupa smještaju ovakvih maloljetnika: opći pristup, u sklopu kojeg se maloljetnicima bez pratnje obično pruža smještaj u centrima za djecu od njihovog dolaska do punoljetnosti i stupnjevani pristup, u sklopu kojeg se

⁶ Konvencija o pravima djeteta, 20. studenog 1989., <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CRC.aspx>

⁷ Konvencija o statusu izbjeglica, 28. srpnja 1951., 189 UNTS 150.

⁸ Program EU-a o pravima djeteta, http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/rights-child/eu-agenda/index_en.htm

⁹ Azil i upravljanje migracijama, <http://ec.europa.eu/eurostat/web/asylum-and-managed-migration/data/database>

¹⁰ Zaključci Vijeća Europske unije i predstavnika vlada država članica o zaštiti djece migranata, Bruxelles, 8. lipnja 2017., <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10085-2017-INIT/en/pdf>

Prihvat i skrb tijekom utvrđivanja statusa

Smještaj u posebnim ustanovama za maloljetnike ili u udomiteljskim obiteljima

Države (članice) imenuju **skrbnike** koji djeluju u najboljem interesu djeteta

Poboljšani planovi **integracije** u oko pola država (članica)

Prilagođene usluge **zdravstvene skrbi** u nekim državama (članicama)

U većini država (članica) pruža se automatski pristup obrazovanju unutar državnog **sustava školovanja** s personaliziranim planom učenja

Ograničeni pristup **zapošljavanju** u skladu s nacionalnim propisima

Povoljniji uvjeti za **sipanje obitelji**

Pružanje socijalne skrbi

Priprema **planova neovisnosti** za osiguranje samostalnosti

maloljetnicima smještaj prvo pruža u **'prijelaznim' ustanovama**, nakon čega ih se premjesti u opće ustanove za skrb u kojima ostaju do 18. godine. U skladu s propisima EU-a, i maloljetnici bez pratnje koji su podnijeli zahtjeve za ili im je odobrena međunarodna zaštita i oni kojima je odobren neki drugi status **smještaju se u ustanove koje su specijalizirane za maloljetnike ili pružaju usluge za maloljetnike**, obično u obliku grupnog smještaja. Oko pola država (članica) također smješta maloljetnike bez pratnje u obiteljsku skrb u **udomiteljskim obiteljima**. Mnoge države (članice) dodatno pružaju neovisni smještaj (u iznajmljenim stanovima) za tinejdžere kako bi se podržala njihova samostalnost. Oko jedna trećina država (članica) raspolaže **posebnim ustanovama prilagođenim za potrebe djece koja su žrtve trgovanja ljudima**.

planovi, ali i u mjerodavnim propisima, što maloljetnicima bez pratnje često osigurava bolju perspektivu integracije nego maloljetnicima s pratnjom. **Zakonski status maloljetnika bez pratnje utječe na tijek njihove integracije u oko pola država (članica)**, pri čemu se onima kojima je odobrena međunarodna zaštita uglavnom osiguravaju povoljniji uvjeti.

SKRBNIŠTVO

U skladu s propisima EU-a, većina država (članica) imenuje **zastupnika za sve maloljetnike bez pratnje** u obliku skrbnika i/ili drugačije vrste zastupnika prije određivanja statusa. Što se tiče smještaja, slični sustavi skrbništva primjenjuju se na sve maloljetnike bez pratnje, neovisno o njihovom statusu, i obično u sklopu istog sustava skrbništva koji se primjenjuje na ostalu djecu pod skrbništvom države. Oko jedna trećina država (članica) maloljetnicima bez pratnje dodjeljuje privremenog zastupnika po njihovom dolasku, a nakon toga skrbnika nakon što stignu u ustanovu za skrb ili nakon što im se utvrdi status. Skrbništvo se obično dodjeljuje na osnovi sudske odluke i obično se skrbnikom imenuje tijelo (na primjer, centar za socijalnu skrb) ili pojedinac.

ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

Države (članice) maloljetnicima bez pratnje koji traže azil i onima kojima je odobrena međunarodna zaštita pružaju **pristup zdravstvenoj zaštiti u skladu s mjerodavnim propisima EU-a pod sličnim uvjetima kao i vlastitim državljanima**. U većini država (članica), to uključuje hitno liječenje i primarnu zdravstvenu zaštitu, a u mnogim slučajevima i dodatnu specijaliziranu zdravstvenu skrb i savjetovanje, ako su potrebni. Također su uloženi napor i u **prilagodbu zdravstvene zaštite** posebnim potrebama maloljetnika bez pratnje tako što je uvedena individualna procjena, uglavnom ubrzo nakon dolaska maloljetnika bez pratnje u zemlju. Ove odredbe se glavnom primjenjuju i na maloljetnike bez pratnje koji ne traže azil i/ili kojima je u državi (članici) odobren neki drugi status (koji nije međunarodna zaštita).

OBRAZOVANJE

U skladu s pravnom stečevinom EU-a, velika većina država (članica) **svim maloljetnicima bez pratnje odobrava automatski pristup obrazovanju, neovisno o njihovom statusu** i pod istim uvjetima kao i državljanima. Obrazovanje se obično pruža u sklopu državnog sustava školovanja, iako oko pola država (članica) organizira i pripreme (jezične) nastave kako bi maloljetnike bez pratnje pripremile za redovno školovanje. Obično se razvija **obrazovni plan** za svakog maloljetnika bez pratnje, nakon što se izvrši individualna procjena njegovih potreba.

INTEGRACIJA MALOLJETNIKA BEZ PRATNJE, UKLJUČUJUĆI PRAVA KOJA PROIZLAZE IZ ODREĐENOG STATUSA

Općenito, države (članice) pridaju **veliku važnost integraciji maloljetnika bez pratnje**. To se odražava u političkim dokumentima, kao što su nacionalni akcijski

PODRŠKA U ZAPOŠLJAVANJU I ZAPOŠLJAVANJE

Što se tiče zapošljavanja, sve države (članice) maloljetnicima bez pratnje kojima je odobrena međunarodna zaštita jamče **pristup tržištu rada pod istim uvjetima kao i vlastitim državljanima**, u skladu s Direktivom o standardima za kvalifikaciju. Trećina država (članica) maloljetnicima bez pratnje koji imaju valjanu dozvolu boravka osigurava automatski pristup tržištu rada, dok druge primjenjuju strože mjere, zahtijevajući, primjerice, radnu dozvolu. U skladu s općenitim ograničenjima koja vrijede za rad maloljetnika, maloljetnicima bez pratnje je **pristup zapošljavanju ograničen u svim državama (članicama)**, na primjer postavljanjem minimalne dobi za rad, maksimalnog broja sati ili vrsta poslova koje maloljetnici smiju raditi. Samo manjina država (članica) uspostavila je **posebne programe** za pružanje podrške maloljetnicima bez pratnje u pristupu tržištu rada.

SPAJANJE OBITELJI

Kako je propisano Direktivom o spajanju obitelji, **maloljetnici bez pratnje koji su izbjeglice uživaju povoljnije uvjete u vezi sa spajanjem obitelji**. Gotovo sve države članice prepoznaju pravo ovakvih maloljetnika na ulogu sponzora za svoje roditelje u sklopu spajanja obitelji. U praksi, države (članice) općenito primjenjuju slična pravila za spajanje obitelji na maloljetnike bez pratnje kojima je odobren status supsidijarne zaštite (kao i izbjeglicama). Ipak, nekoliko država (članica) nedavno je izmijenilo svoje politike za spajanje obitelji, na primjer uvođenjem razdoblja čekanja od trenutka kada se maloljetniku bez pratnje koji je sponzor odobri supsidijarna zaštita i trenutka kada može podnijeti zahtjev za spajanje s obitelji.

POTPORA U SOCIJALNOJ SKRBI

Maloljetnici bez pratnje općenito imaju pravo na **usluge socijalne skrbi**, pri čemu im se **smještaj i osnovne potrepsitine obično pružaju ili u prihvatnim centrima ili u sklopu udomiteljskih obitelji**. Države (članice) predviđaju i druge vrste usluga iz socijalne skrbi, no uvjeti za stjecanje prava na njih razlikuju se od države do države te ovise o vrsti dozvole boravka koja je maloljetniku bez pratnje odobrena, potrebama pojedinog maloljetnika i drugim elementima, kao što je upis u program obrazovanja ili obuke.

UČINAK ISTEKA DOZVOLE ZA PRIPREMENI BORAVAK NA SKRB I INTEGRACIJU MALOLJETNIKA BEZ PRATNJE

U gotovo svim državama (članicama), **istek dozvole za privremeni ne utječe na mjere skrbi koje se pružaju maloljetnicima bez pratnje**. To nije slučaj kada su u pitanju mjere integracije – samo jedna država (članica) navodi kako istek privremenog boravka ne utječe na pristup mjerama

integracije. Nekoliko država (članica) napominje da je zakonit boravak uvjet za stjecanje pristupa mjerama integracije.

STATUS MALOLJETNIKA BEZ PRATNJE NAKON ŠTO NAPUNE 18 GODINA

Specifična situacija maloljetnika (bez pratnje) nakon što napune 18 godina, kada se mjere zaštite na njih više ne primjenjuju, nije uređena međunarodnim ni pravom EU-a. Ipak, oko jedne trećine država (članica) priprema **plan samostalnosti** kako bi podržale maloljetnike u njihovom osamostaljenju ili im pružaju smještaj u posebnim ustanovama koje potiču njihovu samostalnost prije prijelaza u odraslost. Takve mjere se općenito primjenjuju na svu djecu koja napuštaju državne ustanove skrbi za maloljetnike, uključujući maloljetnike bez pratnje.

Nakon što im se izda **pozitivno rješenje** o statusu i dozvola boravka, u praksi bivši maloljetnici bez pratnje imaju mogućnost preseljenja u centre za smještaj (odraslih osoba) ili mogu sami potražiti privatni smještaj, obično u istoj općini u kojoj su bili inicijalno smješteni. U mnogim slučajevima, bivši maloljetnici bez pratnje mogu ostati u istoj ustanovi do kraja školske godine ili mogu nastaviti primati podršku nakon skrbništva i usluge integracije do određene dobi, dok god su uključeni u program obrazovanja ili obuke. Ova dob kreće se od 19 do 27, ovisno o sustavu podrške nakon skrbništva u pojedinim državama (članicama). Sustavi podrške nakon skrbništva rijetko uključuju formalnu zamjenu za skrbništvo, koje u većini slučajeva prestaje automatski kada maloljetnik bez pratnje napuni 18 godina, iako neki skrbnici odluču održavati neki oblik neformalnog kontakta, ovisno o individualnom odnosu kakav su imali s bivšim maloljetnikom bez pratnje.

Nakon što im se izda **pravomoćno negativno rješenje o statusu, u oko pola zemalja (članica) maloljetnici bez pratnje koji napune 18 godina obično su dužni ispuniti svoju obvezu povratka u zemlju podrijetla**. U praksi, bivši maloljetnici bez pratnje nastavljaju primati neki oblik smještaja i skrbi sve do njihovog odlaska iz države (članice).

Što se tiče podrške u integraciji, **stjecanje punoljetnosti ima značajne implikacije za pristup mjerama integracije i njihovo pružanje**. Uz iznimku maloljetnika bez pratnje kojima je odobren status međunarodne zaštite, onima s alternativnim statusom pristup zdravstvenoj skrbi često se ograničava na hitne medicinske usluge. Što se tiče obrazovanja, sve države (članice) maloljetnicima bez pratnje s valjanim dozvolama boravka dozvoljavaju da nastave i završe osnovnoškolsko i srednjoškolsko obrazovanje dok ne napune 18 godina (ili dosegnu obveznu dob za školovanje koja je propisana u pojedinoj državi). Takav pristup omogućen je do određene dobi, koja se kreće od 20 do 26, prema izvješćima država (članica). Kada maloljetnici napune 18 godina, posebna prava i ograničenja povezana s pristupom zaposlenju zbog maloljetnosti više se ne primjenjuju pa bivši maloljetnici bez pratnje uživaju ista prava kao i drugi državljani trećih zemalja s istim statusom imigracije, uključujući pristup poticajnim mjerama za nezaposlene osobe ili imigrante.

POVRATAK MALOLJETNIKA BEZ PRATNJE

Osim u dva slučaja, većina država (članica) zakonom predviđa mogućnost **izdavanja rješenja o povratku maloljetnika bez pratnje**. U skladu s pravnom stečevinom EU-a, postupak povratka za maloljetnike bez pratnje temelji se na **procjeni najboljeg interesa djeteta**, koji se mora dosljedno uzimati u obzir prilikom izdavanja i provedbe rješenja, uključujući osiguranje prava djeteta na saslušanje, uključivanje odgovarajućih tijela u postupak i osiguranje odgovarajućih uvjeta prihvata na mjestu povratka.

Kako nalaže Direktiva o vraćanju, mogućnost **prisilnog povratka maloljetnika bez pratnje** uglavnom je dozvoljena u gotovo svim državama (članicama) EU-a, iako u praksi gotovo pola njih ne provodi prisilne povratke, osim u iznimnim situacijama. Ovomu je često tako jer se de facto ne smatra da je povratak u najboljem interesu djeteta i/ili jer se uvjetima za povratak maloljetnika bez pratnje ne može udovoljiti. Slično tomu, sve države (članice) djeci daju mogućnost pristupanja programima potpomognutog dobrovoljnog povratka (i reintegracije). Međutim, broj onih koji odaberu potpomognuti dobrovoljni povratak je također nizak jer maloljetnici bez pratnje obično nisu zainteresirani za povratak, a u onim rijetkim slučajevima kada jesu, nisu stečeni uvjeti za povratak – što uključuje suglasnost obitelji, jamstvo sigurnosti djeteta i osiguranje odgovarajućih uvjeta prihvata u zemlji podrijetla.

PROVEDBA RJEŠENJA O POVRATKU I MJERE KOJE DRŽAVE (ČLANICE) PODUZIMAJU PRIJE, TIJEKOM I NAKON ODLASKA

S obzirom na rijetkost slučajeva povratka maloljetnika bez pratnje, dostupne su vrlo ograničene informacije o provedbi rješenja o povratku. Prilikom vraćanja maloljetnika bez pratnje, postupak koji prethodi povratku uglavnom se sastoji od osiguranja odgovarajućeg prijenosa i prihvata u zemlji u koju se maloljetnika vraća. To čine sve države članice koje su vraćale maloljetnike bez pratnje, primjerice putem traženja obitelji i procjene ustanova za prihvata, koje se izvršavaju u suradnji s lokalnim konzulatima i partnerima. Nekoliko država (članica) također pruža **savjetovanje prije odlaska** maloljetniku i njegovom zakonskom skrbniku i/ili socijalnom radniku. Tijekom vraćanja, sve države (članice) imenuju pratitelja koji maloljetnika prati tijekom putovanja. Većina država članica pruža **podršku reintegraciji**, dok samo nekoliko njih predviđa pružanje podrške reintegraciji u slučajevima prisilnog vraćanja maloljetnika bez pratnje.

ALTERNATIVE POVRATKU USPOSTAVLJENE ZA MALOLJETNIKE BEZ PRATNJE

Za one maloljetnike bez pratnje koji se ne mogu vratiti, države (članice) usvojile su **razne alternative povratku**, od odobrenja takozvanog toleriranog statusa ili privremenog boravka do trenutka u kojem se povratak može izvršiti, do postavljanja plana prema dugoročnom ozakonjenju statusa, čime se maloljetniku bez pratnje omogućuje pravo na ostanak u državi (članici).

UTVRĐIVANJE NAJBOLJEG INTERESA DJETETA S OBZIROM NA SKRB O MALOLJETNICIMA BEZ PRATNJE I NJIHOVU INTEGRACIJU I POVRATAK

Sve države (članice) uzimaju u obzir najbolji interes djeteta kada je riječ o skrbi o maloljetnicima bez pratnje te njihovoj integraciji i povratku. Međutim, samo neke od njih usvojile su konkretne zakone, politike ili prakse kojima bi se ovaj proces usmjeravao prilikom primjene mjera skrbi ili integracije. Oko pola država (članica) usvojilo je propise koji propisuju obvezu procjene najboljeg interesa djeteta tijekom postupka vraćanja.

Što se tiče skrbi, mjerodavne ustanove u većini država (članica) sastavljaju **individualne planove skrbi** u skladu sa specifičnim potrebama pojedinih maloljetnika bez pratnje. Što se tiče integracije, otprilike jedna četvrtina država (članica) izvijestila je kako je **zakonski skrbnik taj koji je odgovoran** osigurati da je najbolji interes djeteta uzet u obzir prilikom primjene mjera integracije. Za maloljetnike bez pratnje u postupku povratka, procjena najboljeg interesa djeteta mora se dosljedno uzimati u obzir prilikom izdavanja i provedbe rješenja o povratku, uključujući, između ostalog, osiguranje prava djeteta na saslušanje, uključivanje odgovarajućih tijela u postupak i osiguranje odgovarajućih uvjeta prihvata u mjestu povratka.

MJERE ZA SPRJEČAVANJE NESTANAKA MALOLJETNIKA BEZ PRATNJE IZ USTANOVA ZA SKRB ILI NAKON DONOŠENJA RJEŠENJA O POVRATKU

Premda službeni statistički podaci o broju maloljetnika bez pratnje koji su nestali iz ustanova za skrb ili nakon donošenja rješenja o povratku ne postoje, smatra se da je tijekom 2017. oko **10.000 djece migranata i izbjeglica nestalo nakon njihovog dolaska u Europu**.¹¹ Procjene država (članica) sugeriraju da broj maloljetnika bez pratnje koji su nestali iz ustanova za skrb i/ili nakon donošenja rješenja o povratku znatno varira. U većini slučajeva, maloljetnici bez pratnje nestali su unutar prvih nekoliko dana nakon dolaska, to jest prije podnošenja zahtjeva za azil ili

11 Prema organizaciji Missing Children Europe, 2017. Eurpol potvrđuje nestanak 10.000 djece migranata u Europi. <http://missingchildreurope.eu/news/Post/1023/Europol-confirms-the-disappearance-of-10-000-migrant-children-in-Europe>

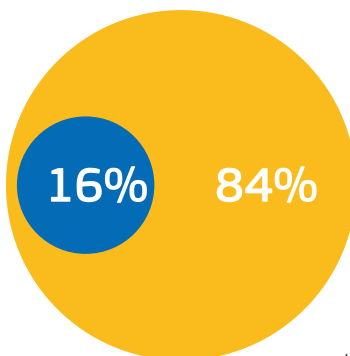
Prihvat i skrb tijekom utvrđivanja statusa

16% negativnih odluka

Vrlo malo maloljetnika **se prisilno vraća** u zemlju podrijetla

Programi dobrovoljnog povratka i reintegracije su dostupni, ali uvjetima za njihovu provedbu je vrlo rijetko udovoljeno

U nekim državama (članicama), maloljetnicima se **odobrava tolerirani status, privremeni boravak** ili **moгуćnost ozakonjenja ostanka**

84% pozitivnih odluka

Maloljetniku se skrbništvo pruža od 19. do 27. godine

Podrška nakon skrbništva i smještaj pružaju se do između 19. i 27. godine ovisno o državi (članici)

Izvor: nacionalne podatke pružili NCP-evi EMN-a, 2014.-2017.

Procjenjuje se da je više od 30.000 djece migranata i izbjeglica nestalo nakon njihovog dolaska u Europu. Većina je nestala prije podnošenja zahtjeva za azil ili tijekom postupka azila.

Izvor: nacionalne podatke pružili NCP-evi EMN-a, 2014.-2017.

drugog statusa. Do ovoga dolazi ili zato što maloljetnik bez pratnje želi doći do druge zemlje kao svog 'konačnog' odredišta i/ili jer se boji da će njegov zahtjev za azil biti odbijen. U državama (članicama) nestanci povezani sa slučajevima trgovanja ljudima ne prijavljuju se u dovoljnom broju.

Države (članice) nisu donijele sveobuhvatne pakete mjera za sprječavanje nestanaka. Kada preventivne mjere postoje, uglavnom se sastoje od preventivnog savjetovanja kojim se maloljetnika bez pratnje obavještava o potencijalnim rizicima povezanim s nestankom iz ustanova za skrb. Osim toga, u nekoliko država (članica) uspostavljeni su postupci traženja i službe telefonske pomoći. Većina država (članica) slijedi standardizirani postupak za izvješćivanje o incidentima nestanaka maloljetnika bez pratnje iz ustanova za skrb i nakon donošenja rješenja o povratku, koji uključuje obavještavanje mjerodavnih službi za skrb, socijalnih i imigracijskih službi, kao i policije o nestanku. U nekim državama članicama, nestanak maloljetnika može rezultirati ukidanjem ili povlačenjem statusa ili dozvole boravka koji su maloljetniku prethodno odobreni.

se osigurala slična razina skrbi i nadzora svim maloljetnicima, bez obzira na lokalnu zajednicu u kojoj su smješteni. **Jezična barijera** predstavlja najčešći izazov u obrazovanju i integraciji maloljetnika bez pratnje, skupa s nedostatkom sredstava za pružanje nastave u skladu s posebnim potrebama maloljetnika. Što se tiče povrataka, čini se da je najveći izazov **udovoljavanje uvjetima za povratak**, kako su propisani Direktivom o vraćanju. U vezi s tim, specifične izazove predstavlja dobivanje suglasnosti roditelja i utvrđivanje dobi i identiteta maloljetnika – problemi koji su teži kada je suradnja s pojedinom zemljom podrijetla ograničena zbog raznih razloga. Izazovi koje države (članice) najčešće navode u vezi sa sprječavanjem i reagiranjem na nestanke maloljetnika bez pratnje uključuju **nedostatak standardiziranog akcijskog plana i koordinacijske strategije među nacionalnim i prekograničnim nadležnim tijelima**, što često rezultira gubljenjem traga maloljetnicima bez pratnje.

GLAVNI IZAZOVI S KOJIMA SE DRŽAVE (ČLANICE) SUOČAVAJU U VEZI S MALOLJETNICIMA BEZ PRATNJE NAKON ODREĐIVANJASTATUSA

Izazov koji su prijavile sve države (članice) u području skrbi, integracije i povrataka maloljetnika bez pratnje je **manjak specijaliziranog i osposobljenog osoblja**. Prostor za poboljšanja postoji pogotovo u vezi sa sustavima smještaja i skrbništva, na primjer mogao bi se pružiti odgovarajući program obuke za zaposlenike i skrbnike kako bi

PUBLIKACIJA S POTPUNOM STUDIJOM

Europska migracijska mreža (2018.). Pristupi maloljetnicima bez pratnje nakon određivanja statusa u EU-u i Norveškoj - objedinjeno izvješće. Bruxelles: Europska migracijska mreža.

https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/reports/studies_en

Kontakti EMN-a

Mrežna stranica EMN-a www.ec.europa.eu/emn

LinkedIn stranica EMN-a <https://www.linkedin.com/company/european-migration-network/#EMN10godina>

Nacionalne kontaktne točke EMN-a

Austrija www.emn.at

Belgija www.emnbelgium.be

Bugarska www.mvr.bg

Hrvatska www.emn.hr

Cipar www.moi.gov.cy

Češka Republika www.emncz.eu

Danska https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/authorities/denmark_en

Estonija www.emn.ee

Finska www.emn.fi

Francuska www.immigration.interieur.gouv.fr/Europe-et-International/Le-reseau-europeen-des-migrations-REM2

Njemačka www.emn-germany.de

Grčka www.ypes.gr

Mađarska www.emnhungary.hu

Irska www.emn.ie

Italija www.emnitalyncp.it

Latvija www.emn.lv

Litva www.emn.lt

Luxemburg www.emnluxembourg.lu

Malta <https://homeaffairs.gov.mt/en/mhas-information/emn/pages/european-migration-network.aspx>

Nizozemska www.emnnetherlands.nl

Poljska www.emn.gov.pl

Portugal https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/authorities/portugal_en

Rumunjska www.mai.gov.ro

Slovačka www.emn.sk

Slovenija www.emm.si

Španjolska <http://extranjeros.empleo.gob.es/en/redeuropeamigracion>

Švedska www.emnsweden.se

Ujedinjena Kraljevina https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/authorities/united-kingdom_en

Norveška www.emnnorway.no